

بررسی راهبردهای طراحی پایدار عملکردهای معماری با هدف ترویج مدل رفتار پایدار (با نگاهی ویژه بر کتابخانه‌های سبز)*

مرضیه شاهرودی کلور^۱، دکتر خسرو موحد^۲*

۱- گروه معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران

۲- دانشیار معماری، گروه معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران *

خلاصه

رفتار انسانی مسبب بخش اعظمی از مشکلات زیست‌محیطی و اجتماعی موجود است که مانع تحقق اهداف توسعه در مسیر پایداری می‌شوند. الگوی رفتاری مضر باید توسط مجموعه‌ای از اقدامات عمدی و موثر (رفتار پایدار) در حفاظت از محیط فیزیکی و اجتماعی اصلاح شود. یکی از راهکارهای این امر مدل‌سازی و آموزش از طریق محرک‌های درونی و بیرونی است که محیط با تحریک مقیاس‌های احساسی تاثیرگذارترین آن به حساب می‌آید؛ محیطی که به کمک معماری خود، به کالبد‌های فیزیکی و محسوس تبدیل می‌شود. نظر به تغییرات مفهومی کتابخانه‌ها در دوران دیجیتال و تبدیل شدن آن‌ها به مکان‌هایی پویا که هم دروازه دانشند و هم ادغام انعطاف‌پذیر فعالیت‌های فرهنگی-تفریحی، مفهوم کتابخانه سبز به عنوان کتابخانه‌ای که طراحی شده برای به حداکثر رساندن تاثیرات مثبت بر جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست‌محیطی یک جامعه، تعریف شده است. این پژوهش کیفی و کاربردی در پی پاسخ به این سوال که کیفیات معماری یک کتابخانه و همچنین مولفه‌های روانشناسی محیطی چگونه می‌توانند به ترویج مدل رفتار پایدار بیانجامند، پس از تشریح و بیان مساله بر آن بوده است تا با استخراج داده‌ها و اطلاعات لازم به کمک منابع کتابخانه‌ای و با ابزار فیش‌نویسی، معیارهای رفتار پایدار را شناسایی کرده و عوامل و ابزارهای موثر در ترویج آن را در یک کتابخانه سبز معرفی کند. سپس به روش توصیفی-تحلیل محتوا، سیاست‌ها و راهبردهای طراحی معماری بر پایه ترویج مدل رفتار پایدار را در روند طراحی و مساله‌گشایی به کمک بررسی نمونه‌های موردی ارائه کند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که توجه مهم در برنامه‌ریزی برای طراحی محیط با این هدف این است که طراحی الزاماً باید بر مبنای روابط متقابل بین مردم، کالبد و محیط و حفظ چهار جنبه کلیدی در ذهن باشد: فضا، زمان، فعالیت و روان‌شناسی. محرک‌های محیط باید بر اساس شناخت صحیح فعالیت‌های ممکن، متناسب با هدف و نیازهای کاربران طراحی شده و به آن‌ها برای بروز رفتار حق انتخاب دهد.

کلمات کلیدی: رفتار پایدار، طراحی پایدار، رفتار محیطی، کتابخانه سبز.

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد مرضیه شاهرودی کلور، با عنوان: طراحی کتابخانه سبز شیراز، با هدف ترویج مدل رفتار پایدار می‌باشد که با راهنمایی دکتر خسرو موحد در دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز دفاع شده است.

* Khmovahed1@yahoo.com